

ILMOITUS

Asia: **Yhteenveto täysistunnosta**
– **Bryssel 24. ja 25.4.2003¹**

1. Uusien artiklaehdotusten esittely**Toimielimet**

Puheenjohtaja ilmoitti valmistelukunnalle, että Ateenassa 16.4.2003 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa oli vahvistettu, että valmistelukunnassa aikaansaadut tulokset olisi esitettävä Thessalonikissa 20.6.2003 pidettävälle seuraavalle Eurooppa-neuvostolle. Tämä on siten ehdoton määräaika, jonka mukaisesti valmistelukunnan on toimittava.

Puheenjohtaja esitteli toimielimiä koskevat artiklaehdotukset (14–23) huomauttaen, että valmistelukunnalla on nyt työnsä vaikein vaihe edessään. Useissa tähän mennessä pidetyissä puheenvuoroissa on korostettu sitä, että vallitsee eroavia näkemyksiä siitä, minkätyyppisen Euroopan unionin valmistelukunta haluaa. Osa jäsenistä kannatti vähäisten parannusten tekemistä toimielinjärjestelmään katsoen, että oikeudet on yleisesti ottaen parhaiten suojattu olemassa olevien järjestelyjen avulla. Toiset olivat kunnianhimoisempia ja toivoivat federaalisempaa mallia, johon sisältyisi uusia toimivallan siirtoja komissiolle ja parlamentille. Kolmannen ryhmän kanta oli näiden väliltä, ja sen tavoitteena oli löytää paras tasapaino Euroopan ja kansallisella tasolla tapahtuvan vallankäytön välillä. Näistä eroavuuksista huolimatta valmistelukunta on kuitenkin saanut aikaan näkemyksen yhteisestä identiteetistä ja yhteisestä päämäärästä, jonka pohjalta sen on nyt jatkettava.

Edistyminen riippuisi useista tekijöistä. Ensiksikin valmistelukunnan on pidettävä mielessä, että se on tekemässä ehdotusta perustuslaiksi eikä vain kirjoittamassa uudelleen olemassa olevien perussopimusten yksityiskohtaisia määräyksiä.

¹ Täysistunnon sanatarkka pöytäkirja on [www-sivuilla](http://european-convention.eu.int) osoitteessa <http://european-convention.eu.int>.

Toiseksi meidän on saatava aikaan yksi ainoa johdonmukainen rakennelma, johon kirjataan unionin kahtalainen luonne eli se, että se on sekä kansojen että valtioiden unioni, mikä merkitsee sitä, ettemme voi turvautua keskusvaltioon liittyviin yksinkertaisiin ratkaisuihin. Kolmanneksi on tarpeen huolehtia tulevaisuudessa tarvittavasta joustavuudesta. Meidän on kuitenkin suhtauduttava kunnianhimoisesti perustuslakimme mahdolliseen elinkaareen; yhteisön perustajien työ kantoi 50 vuotta; meidän on annettava Euroopalle kestävät puitteet seuraavien 50 vuoden kehitystä varten.

Puheenjohtaja totesi, että puheenjohtajiston ehdotukset perustuivat kolmeen pääperiaatteeseen, joihin kaikki ovat viitanneet valmistelukunnan toimielimiä koskevissa keskusteluissa, tammikuussa pidetty tärkein keskustelu mukaan lukien.

Ensimmäinen periaate on kansalaisten ja jäsenvaltioiden yhdenvertaisuus. Molemmat näkökohdat tulivat esiin ehdotetuissa artikloissa. Esimerkiksi Eurooppa-neuvosto ja ministerineuvosto toimivat jäsenvaltioiden oikeuksien yhdenvertaisuuden pohjalta, Euroopan parlamentti edustaa kansalaisten yhdenvertaisuutta, kun taas komissio määrittelee ja tuo esiin unionin yleiset edut.

Yhdenvertaisuuden molempien näkökohtien kunnioittaminen on hyvä tapa välttää keinotekoinen vastakkainasettelu suurten ja pienten jäsenvaltioiden välillä.

Toinen periaate on toimielinten välisen kolmikannan säilyttäminen ja lujittaminen. Laajentuminen edellyttää kaikkien kolmen tärkeimmän toimielimen uudistamista, jotta ne voivat täyttää tehtävänsä. On virheellistä katsoa, että kukin toimielin edustaa tiettyä näkemystä unionista: kullakin on erityinen rooli ja uudistettaessa kaikki kolme pitäisi varmistaa sopivan tasapainon säilyminen.

Kolmas periaate on yhteisömetodin vahvistaminen. Se ei merkitse pelkästään jonkin toimielimen vaan koko järjestelmän vahvistamista kokonaisuudessaan. Valmistelukunta on jo tehnyt joitakin tärkeitä toimielimiin vaikuttavia päätöksiä – esimerkiksi oikeudellisesta ja turvallisuusyhteistyöstä sekä talouden hallinnosta ja kaksoisroolissa olevan ulkoministerin toimen perustamisesta. Näiden uusien näkökohtien tehokkuus kyseisillä politiikan aloilla riippuu ratkaisevasti siitä, miten toimielimet pystyvät toteuttamaan ne.

Puheenjohtaja kävi sitten läpi asiakirjassa CONV 691/03 olevat perustuslain toimielimiä koskevat tekstit artikloittain.

Tämän esittelyn jälkeen valmistelukunnan jäsenet käyttivät useita puheenvuoroja. Monissa puheenvuoroissa oltiin tyytyväisiä ehdotettuihin artikloihin, joita pidettiin hyvänä lähtökohtana valmistelukunnan työlle. Toiset katsoivat, että tekstissä kokonaisuudessaan ei ollut otettu tasapainoisesti huomioon valmistelukunnassa jo esitettyjä näkökantoja. Useat pahoittelivat sitä, että artiklojen sisältö oli annettu lehdistön tietoon. Yksi jäsenistä ehdotti, että 25.4. varattaisiin aikaa alustavaan keskusteluun niistä, ja monet kyselivät, mikä on puheenjohtajiston suunnittelema aikataulu artikloista käytävää jatkokeskustelua varten.

Puheenjohtaja oli yhtä mieltä siitä, että aikaa on vähän, mutta toisti, että Eurooppa-neuvoston vahvistamaa määräaikaa on noudatettava. Hän totesi, että valmistelukunta on nyt saanut kaikki perustuslakiehdotuksen I osan jaksot, kuten oli luvattu. Puheenjohtajisto tarkistaa tekstin, jotta se voi ottaa huomioon sille toimitetut kirjalliset muutosehdotukset ja täysistuntokeskustelut, jotka käydään toimielimiä koskevien artiklojen osalta 15.5.2003. Tämän jälkeen teksti jaetaan hyvissä ajoin ennen toukokuun lopussa pidettävää täysistuntoa. Samalla tavoin jaetaan ennen toukokuun loppua II osan koko teksti, joka sisältää ne uudet osat, joista valmistelukunnassa on jo keskusteltu. Toimielimiä koskeva alustava keskustelu 25.4.2003 olisi mahdollinen, mutta vain jos siihen olisi aikaa; esityslistalla on muitakin tärkeitä asioita keskusteltavana.

Ulkoinen toiminta

Varapuheenjohtaja Jean-Luc Dehaene esitteli ulkoista toimintaa koskevat artiklaehdotukset (CONV 685/03), joihin sisältyi ehdotukset I osan 29 ja 30 artiklan teksteiksi, II osan B osastoon sisältyvät artiklaehdotukset ja ehdotus perustuslain I ja II osan "solidaarisuuslausekkeeksi".

Artiklaehdotuksissa on otettu huomioon ulkoista toimintaa käsittelevässä työryhmä 7:ssä ja puolustusta käsittelevässä työryhmä 8:ssä saavutetut tulokset sekä valmistelukunnan näitä asioita koskevat keskustelut. Varapuheenjohtaja Dehaene korosti sitä, että uusien tekstien tavoite on sellaisten institutionaalisten ja menettelyjä koskevien järjestelyjen käyttöön ottaminen, jotka vahvistaisivat jäsenvaltioiden välistä solidaarisuutta ja saisivat aikaan unionin tarvitseman poliittisen tahdon, jotta se voi toimia kollektiivisesti kansainvälisissä yhteyksissä ja edistää johdonmukaista ja tehokasta yhteisiä etuja tukevaa välineiden käyttöä.

Varapuheenjohtaja Dehaene totesi tekstin rakenteesta, että kaikki ulkoista toimintaa koskeviin eri toiminta-aloihin liittyvät oikeusperustat on nyt koottu II osan yhteen osastoon. Siihen sisältyy aluksi kaksi horisontaalista artiklaa, joissa määritellään EU:n ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet ja määrätään koko ulkopolitiikan kattavien välineiden käytöstä. Hän korosti, että uuden rakenteen tavoitteena on esittää johdonmukainen kokonaiskuva käytettävissä olevista keinoista, jotta unioni pystyy toimimaan tehokkaasti kansainvälisissä yhteyksissä. Tavoitteena ei kuitenkaan ole välineiden tai menettelyjen yhdenmukaistaminen: erilaiset menettelysäännöt säilyvät edelleen tämän osaston alaan kuuluvilla eri politiikan aloilla.

Ehdotus EU:n ulkoministerin toimen perustamisesta on tärkeä muutos toimielimiä koskevissa järjestelyissä, ja sillä on suuria vaikutuksia EU:n ulkopolitiikan muodostamiseen ja toteuttamiseen. Ministerillä olisi erityisvastuualueita YUTP:n ja ETPP:n aloilla, joilla hän toimisi Eurooppa-neuvoston tai neuvoston antaman valtuutuksen perusteella. Ministeri olisi samanaikaisesti komission jäsen, ja hänellä olisi tehtäviä ulkoisen toiminnan alalla. Komission varapuheenjohtajana ministeri valvoisi komission vastuualueeseen kuuluvien ulkoisen toiminnan eri näkökohtien koordinointia. Tätä alaa koskeviin päätöksiin sovellettaisiin edelleen normaaleja komission menettelyjä, kun taas YUTP:n/ETPP:n aloja koskeviin ministerin ehdotuksiin ei sovellettaisi kollegisen vastuun periaatetta. Ehdotettiin myös, että komission edustustot muutettaisiin EU:n edustustoiksi, jotka toimivat ministerin alaisuudessa.

Varapuheenjohtaja Dehaene korosti yksittäisiin politiikan aloihin ehdotettuja tärkeimpiä muutoksia, jotka on esitetty asiakirjan CONV 685/03 johdannossa. Hän kiinnitti huomiota erityisesti ehdotuksiin, jotka koskevat määräenemmistöpäätösten käytön laajentamista, uusien joustavuuden muotojen käyttöön ottamista ETPP:n alalla, humanitaarista apua koskevan uuden oikeusperustan luomista, rajoittavia toimenpiteitä (seuraamukset) koskevaa uutta konsolidoitua artiklaa ja ehdotetusta kansainväliset sopimukset kattavaksi yhdeksi oikeusperustaksi.

Puheenjohtaja kehotti valmistelukunnan jäseniä antamaan sekä toimielimiä että ulkoista toimintaa koskevien artiklojen kirjalliset muutosehdotukset ennen seuraavaa täysistuntoa. Hän korosti kuitenkin, että ainoastaan maanantaihin 5.5.2003 mennessä saadut muutosehdotukset voitaisiin ottaa huomioon sihteeristön laatimissa erittelyissä.

2. Keskustelu artiklaehdotuksista:

a) VI osasto: Demokratian toteutuminen unionissa (CONV 650/03, CONV 670/03)

Puheenjohtaja aloitti keskustelun perustuslain I osan VI osaston, Demokratian toteutuminen unionissa, 33–37 artiklasta. Näistä artikloista toimitettiin yhteensä 235 muutosehdotusta, jotka otettiin huomioon muutosehdotusten erittelyssä (CONV 670/03). Artiklaehdotuksia suoraan koskevien muutosehdotusten lisäksi osa valmistelukunnan jäsenistä on tehnyt myös muutosehdotuksia, joissa ehdotetaan tähän osastoon lisättäväksi muita artikloja, jotka koskevat esimerkiksi "kansalaisten lainsäädäntöaloitteita", "vetoamisoikeutta", "Euroopan tason kansanäänestystä", "sosiaalista vuoropuhelua" ja "työmarkkinaosapuolten asemaa unionin sosiaalisen ulottuvuuden määrittelyssä", "tiedotusvälineiden moniarvoisuutta", "hyvän hallintotavan periaatteita" ja "vuoropuhelua alueiden ja paikallisten julkisyhteisöjen kanssa". Toiset ovat ehdottaneet, että tiettyjä näitä aloja koskevia asioita lisättäisiin 33–37 artiklaan.

Valmistelukunnan jäsenet eivät keskustelussa juurikaan käsitelleet 33 artiklaa, jossa määritellään kansalaisten demokraattisen yhdenvertaisuuden periaate. Jotkut toivoivat sen tarkentamista, että "kansalaisilla" tarkoitetaan "Euroopan kansalaisia". Toiset ehdottivat, että kansalaisten yhdenvertaisuuden periaatteeseen lisättäisiin "jäsenvaltioiden yhdenvertaisuuden" periaate, jotta otettaisiin huomioon unionin kaksinkertainen legitiimiys eli se, että se on kansojen ja valtioiden unioni.

Useat valmistelukunnan jäsenet käyttivät puheenvuoron osallistavan demokratian periaatetta koskevasta 34 artiklasta. Suurin osa puheenvuoron käyttäjistä pyysi, että tässä tai erillisessä tähän osastoon kuuluvassa artiklassa tuotaisiin esiin työmarkkinaosapuolten asema ja autonominen sosiaalinen vuoropuhelu. Jotkut toivoivat lisäksi, että tässä tai erillisessä artiklassa tuotaisiin esiin myös edustuksellinen demokratia, erityisesti lisäämällä viittaukset Euroopan tason kansanäänestyksiin, Euroopan parlamentin vaaleihin ja vetoamisoikeuteen tai Euroopan parlamenttiin ja neuvostoon sekä kansallisten parlamenttien asemaan. Eräät valmistelukunnan jäsenet ehdottivat mainintaa vuoropuhelusta alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa. Kaksi puhujaa ehdotti, että lisättäisiin viittaus nuorison yhteenliittymiin.

35 artiklan osalta useat puhujat toivoivat sen täsmentämistä, että Euroopan parlamentti nimittää Euroopan oikeusasiamiehen, ja osa heistä piti parempana, että todettaisiin, että Euroopan parlamentti valitsee hänet. Jotkut toivoivat, että EY-sopimuksen nykyisestä 195 artiklasta otettaisiin joitakin seikkoja, kuten oikeusasiamiehen itsenäisyys, hänen valtuutensa ja unionin tuomioistuimen sekä yleisen oikeusasteen tuomioistuimen sulkeminen hänen toimialansa ulkopuolelle. Yksi puhuja ehdotti, että tekstiin lisättäisiin maininta, että Euroopan oikeusasiamies tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden oikeusasiamiesten kanssa. Kaksi puhujaa ehdotti, että oikeusasiamies mainittaisiin toimielimiä koskevassa osastossa.

Euroopan tason poliittisia puolueita koskevan 35 a artiklan osalta tehtiin useita pyyntöjä. Jotkut toivoivat, että EY-sopimuksen nykyinen 191 artikla otettaisiin kokonaisuudessaan uuteen perustuslakiin ja että lisättäisiin oikeusperusta Euroopan laajuisten poliittisten puolueiden perustamiseksi. Toiset toivoivat sen täsmentämistä tekstissä, että puolueiden sisäisen organisaation olisi oltava demokraattinen ja että niiden olisi noudatettava unionin arvoja.

Useat valmistelukunnan jäsenet esittivät kannattavansa unionin toimielinten toiminnan avoimuutta koskevaa 36 artiklaa ja henkilötietojen suojaa koskevaa 36 a artiklaa. Jotkut ehdottivat kuitenkin, että 36 artiklaa muutettaisiin siten, että se kattaisi unionin kaikki toimielimet. Toiset toivoivat, että myös perustuslailla perustetut elimet ja virastot mainittaisiin (nykyisessä tekstissä mainitaan Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission perustamat elimet ja virastot). Eräät muut toivoivat, että poikkeukset neuvoston istuntojen avoimuudesta määriteltäisiin selvästi tai lisättäisiin, että neuvoston istuntojen istuntoselostusten olisi oltava julkisia. Jotkut valmistelukunnan jäsenet toivoivat, että 36 artiklassa tuotaisiin esiin unionin toimielinten henkilöstön jäsenten sananvapaus. Yksi puhuja ehdotti, että 36 artiklassa olisi määrättävä, että oikeus tutustua asiakirjoihin koskisi paitsi unionin toimielinten laatimia asiakirjoja myös sen hallussa olevia asiakirjoja.

Useita puheenvuoroja käytettiin 37 artiklasta, jossa vahvistetaan kirkkojen ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asema ja toistetaan olennaisilta osin Amsterdamin sopimuksen liitteenä olevan julistuksen nro 11 sanamuoto. Suurin osa puheenvuoron käyttäneistä valmistelukunnan jäsenistä toi esiin tyytyväisyytensä siihen tapaan, miten puheenjohtajisto oli laatinut tämän artiklan, ja esitti

kannattavansa tämän artiklan säilyttämistä. Useat katsoivat, että se vastasi toukokuussa 2002 kokoontuneen, Alojz Peterlen johtaman kansalaisyhteiskuntaa käsittelevän kontaktiryhmän (kulttuuri) päätelmiä.

Toinen, pienempi ryhmä, epäili 37 artiklan sanamuotoa, vaikkakaan ei kyseenalaistanut sitä, että sen määräykset ovat perusteltuja. Jotkut toivoivat, että 37 artikla rajoittuisi koskemaan vain kirkkoja, eikä kattaisi "elämäkatsomuksellisia ja ei-tunnustuksellisia järjestöjä". Monien mielestä termi "elämäkatsomuksellinen" ("philosophique") on vaikeasti ymmärrettävä, ja he ehdottivat, että se korvattaisiin sanalla "kulttuurinen". Yksi valmistelukunnan jäsen oli huolissaan tällaisen määräyksen oikeudellisista seurauksista kansalliseen lainsäädäntöön. Lopuksi useat valmistelukunnan jäsenet toivoivat, että tavalla tai toisella täsmennettäisiin, että 3 kohdassa tarkoitetun vuoropuhelun ei pitäisi koskea sellaisia tunnustuksellisia tai ei-tunnustuksellisia järjestöjä, jotka uhkaavat henkilön koskemattomuutta tai eivät kunnioita tässä perustuslaissa vahvistettuja arvoja.

Useat valmistelukunnan jäsenet pahoittelivat sitä, että avoimesta koordinoitimenetelmästä ei ole tehty lainkaan artiklaehdotusta, ja korostivat, että tällaisen artiklan laatiminen on tärkeää. Jotkut jäsenet ehdottivat, että sen laatimista varten olisi perustettava tekninen työryhmä. Jotkut valmistelukunnan jäsenet pyysivät lisäksi, että hyvän hallintotavan periaate tuotaisiin esiin tässä osastossa tai muualla perustuslaissa.

Jotkut puhujat muistuttivat siitä, että tässä osastossa toistetaan perusoikeuskirjan artikloissa esitettyjä asioita, ja pyysivät poistamaan identtiset osat keskusteltavina olevista artikloista.

Puheenjohtaja pani päätelmissään merkilte useiden valmistelukunnan jäsenten tekemät huomautukset perusoikeuskirjan artikloissa esitettyjen asioiden toistamisesta tässä osastossa. Hän huomautti, että myös perusoikeuskirjassa esitettyjen asioiden tuominen joiltakin osin esiin näissä artikloissa voisi kuitenkin olla täysin hyväksyttävää.

Puheenjohtaja totesi, että 33 artiklaa demokraattisen yhdenvertaisuuden periaatteesta ei vastustettu, vaikka jotkut ehdottivatkin, että tekstiin lisättäisiin "jäsenvaltioiden yhdenvertaisuus". Eniten

esille tuotu asia keskustelussa oli, että osallistavan demokratian periaatetta koskevassa 34 artiklassa otettaisiin huomioon työmarkkinaosapuolten rooli sekä työmarkkinaosapuolten itsenäinen vuoropuhelu. Puheenjohtaja huomautti, että nykyisten perussopimusten työmarkkinaosapuolia ja niiden välistä vuoropuhelua koskevat määräykset siirretään muualle perustuslaissa, mutta hän ymmärsi kuitenkin, että tähän I osan artiklaan haluttiin asiasta maininta. Puheenjohtaja pani myös merkille eräiden valmistelukunnan jäsenten ehdotukset edustuksellisen demokratian näkökohtien sisällyttämisestä tähän osastoon.

Puheenjohtaja totesi, että valtaosa Euroopan oikeusasiamieheen (35 artikla) viitanneista toivoi selkeää mainintaa siitä, että Euroopan parlamentti nimittää oikeusasiamiehen, ja että jotkut toivoivat myös oikeusasiamiehen tehtävän selkeyttämistä. Euroopan tason poliittisia puolueita koskevasta 35 a artiklasta puheenjohtaja totesi, että asiasta on esitetty erilaisia ehdotuksia. Jotkut toivoivat, että EY-sopimuksen koko 191 artikla toistetaan, ja toiset ehdottivat, että lisättäisiin viittaukset puolueiden sisäiseen demokraattiseen organisointiin ja siihen, että niiden on kunnioitettava unionin arvoja. Puheenjohtaja huomautti, ettei vaikuta tarkoituksenmukaiselta puuttua puolueiden sisäistä organisaatiota koskeviin sääntöihin, sillä sen asia kuuluu pikemminkin jäsenvaltioiden toimivaltaan. Puheenjohtaja totesi tämän jälkeen, että unionin toimielinten toiminnan avoimuutta koskeva 36 artikla ja henkilötietojen suojaa koskeva 36 a artikla ovat saaneet varsin laajaa kannatusta.

Kirkkojen ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemaa koskevasta 37 artiklasta puheenjohtaja totesi, että monet valmistelukunnan jäsenet kannattivat selkeästi tämän määräyksen sisällyttämistä perustuslakiin, mutta toiset pohtivat 3 kohdan määräyksiä säännöllisen vuoropuhelun järjestämisestä.

Lopuksi puheenjohtaja totesi joidenkin valmistelukunnan jäsenten pahoitelleen sitä, että tekstiehdotukseen ei sisälly avointa koordinoitimenetelmää koskevaa artiklaa. Puheenjohtajisto jatkaa keskusteluja tästä aiheesta ennen kuin se esittää tähän asti esitetyistä artiklaehdotuksista tarkistettut versiot.

b) IX osasto: Unioni ja sen lähiympäristö (CONV 649/03, CONV 671/03), perustuslaillisen sopimuksen I osa

Valmistelukunta keskusteli lyhyesti ehdotuksesta unionia ja sen lähiympäristöä koskevaksi 42 artiklaksi. Vaikka useat jäsenet pohtivat sitä, pitäisikö tämä artikla sijoittaa perustuslain I osaan (jotkut ehdottivat, että käsite voitaisiin ottaa huomioon II osan ulkosuhteita koskevissa artikloissa), useimmat katsoivat, että unionin suhteet sen naapureihin on riittävän tärkeä asia ansaitakseen oman osastonsa ja artiklansa puheenjohtajiston ehdotuksen mukaisesti.

Useat puhujat ehdottivat, että artiklaan olisi sisällytettävä viittaus siihen, että naapuruussuhteiden olisi perustuttava keskeisiin demokraattisiin periaatteisiin, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja oikeusvaltion periaatteeseen. Jotkut halusivat lisätä viittauksen Euroopan neuvoston ja kenties muiden kansainvälisten järjestöjen tehtävään siltana unionin ja sen naapurimaiden välillä, sillä monet naapurimaista ovat Euroopan neuvoston jäseniä.

Puheenjohtaja totesi lopuksi, että valmistelukunnassa kannatettiin laajalti tällaisen artiklan sisällyttämistä perustuslakiin. Puheenjohtajisto tarkastelee keskustelussa esiin tuotuja muita asioita.

3. Keskustelu seuraavista artikloista:

a) X osasto: Unionin jäsenyys (CONV 648/03, CONV 672/03), perustuslaillisen sopimuksen I osa

Käsiteltäessä 43 artiklaa osa puheenvuoron käyttäneistä esitti, että tästä määräyksestä poistettaisiin vaatimus siitä, että ehdokasvaltion kansalaisten on kunnioitettava unionin arvoja, sillä riittänee, että ehdokasvaltio kunnioittaa niitä. Yksi puheenvuoron käyttäjistä pyysi, että 43 artiklaan sisällytettäisiin Kööpenhaminan kriteerit. Toiset pyysivät, että poistettaisiin tarpeettomana virke, jonka mukaan unioniin liittyminen merkitsee sen perustuslain hyväksymistä. Yksi puheenvuoron käyttäjistä esitti, että koko määräys poistettaisiin tai, jos se säilytetään, siihen pitäisi lisätä viittaus unionin tavoitteisiin ja perusoikeuskirjaan.

44 artiklan osalta yksi puheenvuoron käyttäneistä katsoi, että tässä määräyksessä tarkoitettu sopimus pitäisi tehdä ehdokasvaltion ja unionin eikä ehdokasvaltion ja jäsenvaltioiden välillä. Näin voitaisiin tunnustaa komission tehtävä liittymisneuvotteluissa ja yhdenmukaistaa liittymismenettely kansainvälisten sopimusten tekemistä koskevien menettelyjen kanssa.

Yksi puheenvuoron käyttäjä esitti, että 45 artiklan 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitettut päätökset tehtäisiin Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon saamisen jälkeen.

Useimmat puhujat kiinnittivät huomiota 46 artiklaan. Valtaosa pyysi sen säilyttämistä katsoen, että kaikilla jäsenvaltioilla on oltava mahdollisuus erota unionista. Useat esittivät kuitenkin, että oikeuteen erota unionista sovellettaisiin tiukempia edellytyksiä ja menettelyjä kuin mitä puheenjohtajisto ehdottaa: eroamisoikeuden ei tulisi olla yksipuolinen vaan sen edellytyksenä olisi oltava unionin päätös sekä unionin ja eroavan jäsenvaltion välinen sopimus. Jotkut ovat myös ehdottaneet "assosioituneen valtion" asemaa unionista eroavalle valtiolle.

Jotkut puheenvuoron käyttäjistä ilmoittivat kannattavansa eroamisoikeuden rajoittamista poikkeustapauksiin, etenkin perustuslain muuttamisen yhteyteen. Jotkut esittivät, että 46 artiklan ja F artiklan välille luotaisiin yhteys antamalla jäsenvaltioille, jotka eivät ratifioisi perustuslain muutosta, oikeus erota unionista. Yksi puheenvuoron käyttäjistä vastusti tällaisen yhteyden luomista, sillä hän katsoi, että se muuttaisi oikeuden erota vapaaehtoisesti unionista erottamislausekkeeksi.

Menettelyn suhteen jotkut puheenvuoron käyttäjistä ehdottivat, että Eurooppa-neuvosto tai neuvosto tekisi yksimielisesti päätöksen jäsenvaltion esitettyä pyynnön erota unionista. Toiset ehdottivat, että unionista eroamiseen ja siihen liittymiseen olisi sovellettava samaa menettelyä. Yksi puheenvuoron käyttäjistä esitti, että neuvosto tekisi ratkaisunsa saatuaan Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon.

Toiset puheenvuoron käyttäjät esittivät puolestaan tämän määräyksen poistamista katsoen, että jos tällainen mahdollisuus on jo olemassa Wienin yleissopimuksen nojalla, siitä ei nimenomaisesti tarvitse määrätä perustuslaissa. Jos taas Wienin sopimusta ei sovelleta, tällaisen määräyksen lisääminen muuttaisi unionin luonnetta.

b) 3 osa: Yleiset määräykset ja loppumääräykset (CONV 647/03, CONV 673/03)

Varapuheenjohtaja Amato aloitti keskustelun huomauttaen, että valmistelukunta ei ole vielä käsitellyt tätä kysymystä, joten puheenjohtajiston F artiklassa ehdottama menettely on otettu nykyisistä perussopimuksista. Hän kuitenkin ilmoitti, että tekstiä saatetaan muuttaa täysistunnossa esiin tulevien linjausten mukaan.

Keskustelussa keskityttiin F ja G artikloihin. Osa valmistelukunnan jäsenistä ilmoitti kannattavansa F artiklassa aloiteoikeuden antamista perustuslain muuttamiseksi myös Euroopan parlamentille. Jotkut kannattivat sen antamista myös kansallisille parlamenteille.

Suurin osa valmistelukunnan jäsenistä ehdotti, että F artiklaan lisättäisiin uusi kohta, jonka mukaan hallitustenvälistä konferenssia valmistelisi valmistelukunta, jonka Eurooppa-neuvosto tai neuvosto kutsuisi koolle ja joka muodostuisi Euroopan parlamentin, kansallisten parlamenttien, jäsenvaltioiden hallitusten ja komission edustajista, samoin kuin on menetelty perustuslain laatimisen kanssa. Jotkut ovat kuitenkin ilmoittaneet kannattavansa sitä, että muutosehdotuksia tarkasteltaisiin vain hallitustenvälisessä konferenssissa.

Niistä valmistelukunnan jäsenistä, jotka enemmistönä kannattavat valmistelukuntamenettelyn sisällyttämistä perustuslailliseen sopimukseen, jotkut haluaisivat säilyttää jonkin verran joustavuutta, jotta puhtaasti teknisiä tai vähäisiä muutoksia voitaisiin tehdä ilman, että niitä tarvitsisi viedä valmistelukunnan käsiteltäviksi. Tässä yhteydessä ehdotettiin, että annettaisiin mahdollisuus siihen, että Eurooppa-neuvosto voisi teknisten tai vähäisten muutosten ollessa kyseessä yksimielisesti päättää olla kutsumatta valmistelukuntaa koolle, ellei jäsenvaltioiden vahvistettu vähimmäismäärä sitä pyydä.

Jotkut ovat ehdottaneet erilaisia tarkistusmenettelyjä I osalle ja II osalle. He katsovat, että I osa olisi tarkistettava valmistelukunnan valmistelemissa hallitustenvälisissä konferenssissa ja että II osa voitaisiin tarkistaa yksinkertaistetulla menettelyllä (sen voisi tehdä esimerkiksi neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan tai sen puoltavan lausunnon saatuaan tai parlamentti ja neuvosto lainsäätämisyjärjestyksessä). Kaksi jäsentä ehdotti erilaisia tarkistusmenettelyjä, ei kuitenkaan eri osille vaan eri aloille, samoin kuin meneteltiin EHTY-sopimuksen 95 artiklan kanssa. Perussopimuksen ja perusoikeuskirjan keskeisten osien muuttaminen olisi heidän mukaansa aina tehtävä kattavinta menettelyä noudattaen.

Jotkut ehdottivat II osan tarkistamiseksi, että sääntö jäsenvaltioiden yhteisestä sopimuksesta korvattaisiin joustavammalla säännöllä (esim. neljä viidesosaa jäsenvaltioista). Toiset sitä vastoin kannattivat yksimielisyysäännön säilyttämistä. Jotkut valmistelukunnan jäsenet ilmoittivat, etteivät he voi ajatella erilaisia tarkistusmenettelyjä eri osille tai menettelyjä, joilla korvattaisiin vaatimus siitä, että jäsenvaltioiden on ratifioitava sopimus.

Näin sovittujen muutosten voimaantulon osalta osa puheenvuoron käyttäjistä katsoi, ettei 25 jäsenvaltion unionissa ei voida sallia, että yksi jäsenvaltio estää muita soveltamasta uutta perussopimusta. Näin ollen he ehdottivat, että perustuslaillisen sopimuksen tulevat muutokset tulisivat voimaan heti kun tietty ratifiointikynnys saavutetaan. Jotkut ehdottivat, että se voisi olla neljä viidesosaa jäsenvaltioista. Jotkut pyysivät, että lisättäisiin vaatimus siitä, että kansallisten parlamenttien ja/tai Euroopan parlamentin olisi ratifioitava muutokset.

G artiklan osalta jotkut valmistelukunnan jäsenet totesivat, että vaikka tietynasteinen joustavuus onkin suotavaa perustuslain tulevien muutosten voimaan saattamiseksi, sitä ei voitaisi soveltaa itse perustuslain voimaansaattamiseen, koska nykyisissä perussopimuksissa ei ole määräyksiä tästä asiasta. Näin ollen perustuslain voimaantulo edellyttää, että kaikki jäsenvaltiot ratifioivat sen. Yksi jäsen ehdotti, että perustuslaillisen sopimuksen päätösasiakirjaan laaditaan julistus, joka olisi samansisältöinen kuin puheenjohtajiston ehdottama G artiklan 3 kohta.

Jotkut jäsenet katsoivat, että olisi hyvä, jos uudesta perustuslaista järjestettäisiin kansanäänestys kaikissa jäsenvaltioissa.

B artiklan osalta jotkut jäsenet esittivät, että viittausta unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön tarkistettaisiin tai että se poistettaisiin kokonaan.

C artiklan osalta yksi valmistelukunnan jäsen esitti, että syrjäisimpiä alueita ja merentakaisia maita ja alueita käsiteltäisiin perustuslain I osassa. Toiset pyysivät, että perustuslakiin kirjattaisiin alueellisen yhteenkuuluvuuden periaate. Yksi jäsen pyysi, että perustuslailliseen sopimukseen liitettäisiin Ahvenanmaata koskeva pöytäkirja.

I artiklan osalta yksi valmistelukunnan jäsen ehdotti, että perustuslakiin sisällytettäisiin uusi artikla unionin kielten asemasta.

Keskustelun lopuksi varapuheenjohtaja Amato totesi, että valmistelukunta tarkastelee tapauskohtaisesti perustuslain määräyksiä, joihin voitaisiin soveltaa yksinkertaistettua tarkistusmenettelyä. Tämä menettely mainittaisiin asiaankuuluvissa artikloissa. Amato katsoi, että Euroopan parlamentin asemaa perustuslaillisen sopimuksen tarkistusmenettelyssä sekä uusien muutosten hyväksymiseen sovellettavia äänestysääntöjä olisi myös tarkasteltava.

4. Valmistelukunnan seuraava istunto

Varapuheenjohtaja Amato muistutti jäseniä siitä, että seuraava täysistunto pidetään torstaina 15. ja perjantaina 16. toukokuuta. Se kestää kaksi kokonaista päivää, alkaen klo 9.30 ja päättyen klo 20.00, ja siinä käsitellään toimielimiä ja ulkoista toimintaa/puolustusta koskevia artiklaehdotuksia.

Luettelo puhujista puheenvuoron käyttämisjärjestyksessä.

Täysistunto 24.–25. huhtikuuta 2003
LUETTELO PUHUJISTA
(puheenvuoron käyttämisjärjestyksessä)

Torstai 24.4.

Uusien artiklaehdotusten esittely

(Siniset kortit: HAENEL, EINEM, FISCHER, FAYOT, KATIFORIS, BROK, SPINI, MAJJ-WEGGEN, KILJUNEN, FARNLEITNER, DUFF, LEQUILLER, VOGGENHUBER)

VI osasto: Demokratian toteutuminen unionissa: yleinen keskustelu

1. Göran LENNMARKER – Ruotsi (parlamentti)
 2. Jan KOHOUT – Tšekin tasavalta (hallitus)
 3. Joschka FISCHER – Saksa (hallitus)
 4. Pierre LEQUILLER – Ranska (parlamentti)
 5. Lena HJELM-WALLÉN – Ruotsi (hallitus)
 6. Alojz PETERLE – Slovenia (parlamentti)
 7. Jozef OLEKSY – Puola (parlamentti)
 8. Valdo SPINI – Italia (parlamentti)
 9. Caspar EINEM – Itävalta (parlamentti)
 10. Panayotis DEMETRIOU – Kypros (parlamentti)
 11. Nikiforos DIAMANDOUROS – (Euroopan oikeusasiamies) tarkkailija
 12. Michel BARNIER – Komissio
- (Siniset kortit: VAN LANCKER, MACLENNAN)*
13. Linda McAVAN – Euroopan parlamentti
 14. Alexandru ATHANASIU – Romania (parlamentti)
 15. Hubert HAENEL – Ranska (parlamentti)
 16. Alberto COSTA – Portugali (parlamentti)
 17. Michael ATTALIDES – Kypros (hallitus)
 18. Antonio TAJANI – Euroopan parlamentti
 19. Reinhard BÖSCH – Itävalta (parlamentti)
 20. Emilio GABAGLIO – (Euroopan ammatillinen yhteisjärjestö) tarkkailija
 21. Josef CHABERT – (alueiden komitea) tarkkailija
 22. Manuel LOBO ANTUNES – Portugali (hallitus)
 23. Timothy KIRKHOPE – Euroopan parlamentti
 24. Oguz DEMIRALP – Turkki (hallitus)
 25. Proinsias DE ROSSA – Irlanti (parlamentti)
 26. Henrik Dam KRISTENSEN – Tanska (parlamentti)
 27. Antti PELTOMÄKI – Suomi (hallitus)
 28. Elmar BROK – Euroopan parlamentti
 29. Claude DU GRANRUT – (alueiden komitea) tarkkailija
 30. Roger BRIESCH – (talous- ja sosiaalikomitea) tarkkailija
 31. Carlos CARNERO – Euroopan parlamentti
 32. Pat CAREY – Irlanti (parlamentti)
 33. Pascale ANDREANI – Ranska (hallitus)
- (Siniset kortit: BARNIER, CISNEROS)*

34. Sören LEKBERG – Ruotsi (parlamentti)
35. Marie NAGY – Belgia (parlamentti)
36. Alain LAMASSOURE – Euroopan parlamentti
37. Hannes FARNLEITNER – Itävalta (hallitus)
38. Josep BORRELL – Espanja (parlamentti)
39. Hanja MAIJ-WEGGEN – Euroopan parlamentti
40. Dimitrij RUPEL – Slovenia (hallitus)
41. Ben FAYOT – Luxemburg (parlamentti)
- (*Siniset kortit: MacCORMICK, DE ROSSA, SERRACINO-INGLOTT, MACLENNAN, VAN LANCKER*)
42. Andrew DUFF – Euroopan parlamentti
43. Jürgen MEYER – Saksa (parlamentti)
44. Ivan KORCOK – Slovakia (hallitus)
45. Adrian SEVERIN – Romania (parlamentti)
46. Georges KATIFORIS – Kreikka (hallitus)
47. Erwin TEUFEL – Saksa (parlamentti)
48. Gijs de VRIES – Alankomaat (hallitus)
49. Jan FIGEL – Slovakia (parlamentti)
50. Esko HELLE – Suomi (eduskunta)
51. David HEATHCOAT-AMORY – Yhdistynyt kuningaskunta (parlamentti)
52. William ABITBOL – Euroopan parlamentti
53. Francesco SPERONI – Italia (hallitus)
54. Helle THORNING SCHMIDT – Euroopan parlamentti
55. Edmund WITTBRODT – Puola (parlamentti)
56. Gijs de VRIES – Alankomaat (hallitus)

Perjantai 25.4.

IX osasto: Unioni ja sen lähiympäristö

1. Josep BORRELL – Espanja (parlamentti)
 2. Caspar EINEM – Itävalta (parlamentti)
 3. Peter SERRACINO-INGLOTT – Malta (hallitus)
 4. Michael ATTALIDES – Kypros (hallitus)
 5. Sören LEKBERG – Ruotsi (parlamentti)
 6. René van der LINDEN – Alankomaat (parlamentti)
 7. Hubert HAENEL – Ranska (parlamentti)
 8. Jens-Peter BONDE – Euroopan parlamentti
 9. József SZÁJER – Unkari (parlamentti)
 10. Kimmo KILJUNEN – Suomi (eduskunta)
 11. Rihards PIKS – Latvia (parlamentti)
- Siniset kortit: DEMETRIOU, KORHONEN*

X osasto: Unionin jäsenyys

1. Danuta HÜBNER – Puola (hallitus)
2. Lamberto DINI – Italia (parlamentti)
3. Anne VAN LANCKER – Euroopan parlamentti
4. Pascale ANDREANI – Ranska (hallitus)
5. Antonio VITORINO – Komissio
6. Sören LEKBERG – Ruotsi (parlamentti)
7. Peter BALÁZS – Unkari (hallitus)
8. Jürgen MEYER – Saksa (parlamentti)
9. Kimmo KILJUNEN – Suomi (eduskunta)
10. Gisela STUART – Yhdistynyt kuningaskunta (parlamentti)
Siniset kortit: KVIST, STOCKTON, EINEM, THORNING-SCHMIDT, DYBKJAER, BERES, MacCORMICK, ROCHE, DE GUCHT, BONDE
11. Henrik HOLOLEI – Viro (hallitus)
12. Hubert HAENEL – Ranska (parlamentti)
13. Andrew DUFF – Euroopan parlamentti
14. Francesco SPERONI – Italia (hallitus)
15. Hildegard PUWAK – Romania (hallitus)
16. Josep BORRELL – Espanja (parlamentti)
17. Elmar BROK – Euroopan parlamentti
18. Manuel LOBO ANTUNES – Portugali (hallitus)
19. Sandra KALNIETE – Latvia (hallitus)
20. Frans TIMMERMANS – Alankomaat (parlamentti)
21. Dimitrij RUPEL – Slovenia (hallitus)
22. Marta FOGLER – Puola (parlamentti)
23. Peter SKAARUP – Tanska (parlamentti)
24. Oskaras JUSYS – Liettua (hallitus)
25. Karel DE GUCHT – Belgia (parlamentti)
26. John GORMLEY – Irlanti (parlamentti)
27. Luis MARINHO – Euroopan parlamentti
28. Liene LIEPINA – Latvia (parlamentti)
29. Gijs de VRIES – Alankomaat (hallitus)
Siniset kortit: KORHONEN, McAVAN, ABITBOL

III osa: Yleiset määräykset ja loppumääräykset

1. Hannes FARNLEITNER – Itävalta (hallitus)
2. Olivier DUHAMEL – Euroopan parlamentti
3. Hans Martin BURY – Saksa (hallitus)
4. Peter HAIN – Yhdistynyt kuningaskunta (hallitus)
5. Elmar BROK – Euroopan parlamentti

6. Antonio VITORINO – Komissio
 7. Meglena KUNEVA – Bulgaria (hallitus)
 8. Alain LAMASSOURE – Euroopan parlamentti
 9. Dick ROCHE – Irlanti (hallitus)
 10. Sören LEKBERG – Ruotsi (parlamentti)
 11. Jan ZAHRADIL – Tšekin tasavalta (parlamentti)
 12. Adrian SEVERIN – Romania (parlamentti)
 13. Jürgen MEYER – Saksa (parlamentti)
 14. Hubert HAENEL – Ranska (parlamentti)
 15. Andrew DUFF – Euroopan parlamentti
 - Siniset kortit: de VRIES, d'OLIVEIRA, CARNERO*
 16. Alberto COSTA – Portugali (parlamentti)
 17. Gisela STUART – Yhdistynyt kuningaskunta (parlamentti)
 18. Riitta KORHONEN – Suomi (eduskunta)
 19. Pascale ANDREANI – Ranska (hallitus)
 20. Danuta HÜBNER – Puola (hallitus)
 21. Elena PACIOTTI – Euroopan parlamentti
 22. Francesco SPERONI – Italia (hallitus)
 23. Manuel LOBO ANTUNES – Portugali (hallitus)
 24. Antti PELTOMÄKI – Suomi (hallitus)
 25. Gundars KRASTS – Latvia (parlamentti)
 26. Lenka ROVNA – Tšekin tasavalta (hallitus)
 27. Gintautas SIVICKAS – Liettua (parlamentti)
 28. Marie NAGY – Belgia (parlamentti)
 - Siniset kortit: ABITBOL, DUFF, VOGGENHUBER, BARNIER; MACLENNAN, MacCORMICK, BRUTON, DYBKJAER*
-